

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวิรุพท์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๔

วันที่ ๑ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นายสำลี รักสุทธี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัย จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ...” และมาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วย

การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน ความผิดฐานฟอกเงิน ...”

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) เป็นบทบัญญัติที่กำหนด ลักษณะต้องห้ามบางประการของบุคคลเพื่อมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ขาดความน่าเชื่อถือในความสุจริต หรือผู้ที่เคยทำความผิดอันเป็น ปฏิปักษ์ต่อประโยชน์สาธารณะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง อันจะเป็นหนทางให้ใช้ตำแหน่งและ อำนาจหน้าที่ของฝ่ายการเมืองกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบได้โดยง่าย เนื่องจากบุคคลที่เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย เช่นนี้จึงต้อง ได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชนในทุกด้าน ปราศจากมลทิน มัวหมอง ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับฐานความผิดนั้น หลักการสำคัญของบทบัญญัติมาตรา ๙๘ (๑๐) ยึดถือการที่ ศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยไม่ได้คำนึงว่ามีเหตุบรรเทาโทษ หรือ ได้รับการลงโทษหรือไม่ หรือมีการล้างมลทินหรือภัยโทษหรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒ ศาลจังหวัดมหาสารคาม มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๔๐๖๔/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๑๓๔/๒๕๖๒ ว่าผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นจำเลยในคดีนั้นมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ ให้จำคุก ๓ ปี ๙ เดือน และปรับ ๖๐,๐๐๐ บาท ผู้ถูกร้องให้การ รับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี ๑๐ เดือน ๑๕ วัน และปรับ ๓๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้การ การลงโทษไว้มีกำหนด ๓ ปี กำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติผู้ถูกร้องโดยให้ผู้ถูกร้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุม ประพฤติ จำนวน ๔ ครั้ง ภายในกำหนด ๑ ปี กักให้ผู้ถูกร้องกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือ สาธารณประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควรเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง ตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๕๖ หากไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ คดีไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ จึงถือว่าคดีได้ถึงที่สุดแล้ว ซึ่งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่ กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องไม่ได้เกิดจากการกระทำโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และทนายความของผู้ถูกร้องแนะนำให้ผู้ถูกร้องให้การรับสารภาพต่อศาล โดยบอกว่ารับสารภาพแล้วศาลจะให้รอการลงอาญา และสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ผู้ถูกร้องไม่ได้อ่านหรือศึกษารัฐธรรมนูญโดยละเอียด ผู้ถูกร้องจึงรับสารภาพตามที่ทนายความแนะนำ ทั้งทรัพย์สินของผู้เสียหายได้คืนไปหมดแล้ว

เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏในคำพิพากษาว่าผู้ถูกร้องให้การรับสารภาพต่อศาลจังหวัดมหาสารคามว่าได้กระทำความผิดและศาลจังหวัดมหาสารคามได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงตามฟ้องนั้นแล้วพิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ คดีดังกล่าวไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ จึงถือว่าคดีได้ถึงที่สุดแล้วทำให้ข้อเท็จจริงรับฟังยุติตามคำพิพากษานั้น ผู้ถูกร้องจึงถูกปิดปากโดยกฎหมายมิให้ยกข้อกล่าวอ้างใด ๆ ให้รับฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นให้ผิดไปจากคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลจังหวัดมหาสารคามว่าตนไม่ได้กระทำความผิดและไม่มีเจตนาทุจริตหาได้ไม่ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

เมื่อความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) มีเจตนารมณ์ให้ยึดถือการที่ศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖)

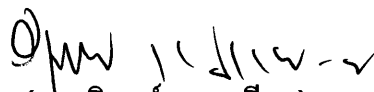
ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) แล้วสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ...” ประกอบมาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำ ... ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ...” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว เป็นบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลง เมื่อมีลักษณะต้องห้าม

ดังกล่าว กล่าวคือ ที่ว่าต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำ โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา นี้ จึงมิใช่ต้องไม่มีตลอดระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เท่านั้น แต่ต้องไม่มีอยู่ในขณะสมัครรับเลือกตั้งด้วย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมีเหตุใดเหตุหนึ่ง ตามที่บัญญัติเป็นลักษณะต้องห้ามเมื่อใด ย่อมทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุด ลงทันทีที่มีลักษณะต้องห้ามนั้น แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติให้การที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม แต่ได้ความว่าเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒ ศาลจังหวัดมหาสารคามมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ อ ๔๐๖๔/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๑๓๔/๒๕๖๒ ว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ ซึ่งคดีนั้นไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา จึงถือว่าคดีได้ถึงที่สุดแล้วนับแต่ระยะเวลานออุทธรณ์สิ้นสุดลง อันเป็นวันก่อนวันที่ที่ ผู้ถูกร้องจะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคอนาคตใหม่ (ที่ผู้ถูกร้อง สังกัดในขณะนั้น) ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เช่นนี้ผู้ถูกร้องจึงทราบข้อเท็จจริงนี้อยู่ก่อนแล้วว่า ในวันที่ที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องมี ลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ (๑๐) มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในข้อที่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตาม ประมวลกฎหมายอาญาได้เลย เมื่อผู้ถูกร้องรู้อยู่แล้วว่าตนมีลักษณะต้องห้ามตั้งแต่ก่อนวันที่สมัครรับ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่ยังคงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ บัญชีรายชื่อของพรรคอนาคตใหม่อีก การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ของผู้ถูกร้องย่อมเสียไปตั้งแต่แรก ไม่อาจฟังว่าผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไป จนถึงวันที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ได้ ทำให้ไม่สามารถนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ที่ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ (ในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔) เป็นต้นไป มาใช้ในกรณีนี้ได้ อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วัน เลือกตั้ง เช่นนี้ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงนับแต่วันเลือกตั้ง คือ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง คือ วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ